

Megnyit a rádióviróforgalom Magyarországon és az Egyesült Államok között

Az újáépítés egyik szép és jelentős állomása az Egyesült Államokkal való rádióviróforgalom megteremtése. Egyelőre csak állami és szociális természetű táviratok küldhetők. Hozzájárulnak a közérdeklődésnek és adhatnak életet magukról.

Deportáltak jelentkeztek!

Dr. Rákosi János az ausztriai Welsből levelet küldött a mai nap szerkesztőségének, amelyben az ott időző magyar deportáltak névsorát közli azzal, hogy egészségük a négyven nevet tartalmazó lista megtekinthető a Magyar Nemzet szerkesztőségében.

Serény Imre, az Újpest és Kispest válogatott futballjátékosa, aki egy éve deportált, jelenleg jó egészségben Welsben tartózkodik, amint azt felénk közli. Címe: Wels, Hessengasse 5. a welsi Vöröskereszt címén, Mária T. út 13. Ausztria

Zsolt Béla, mint antiszemita ciklikőr

Pécsről jelenti a Magyar Nemzet tudósítója: A Pécsi Szabad Szó legutóbbi számában leközli a Magyar Nemzet vezércikkét, amelyet Zsolt Béla írt a neozsionizmusról. A Parasztpárt pécsi orgánuma azonban csak félmondatokot és azokat a részeket vette ki a cikkből, amikben Zsolt Béla a zsidóság egyes hibáit teszi szóvá. Így lett Pécselt Zsolt Béla antiszemita ciklikőr. A Pécsi Szabad Szó eljárása Pécselt derűtlenséget keltett. (Zs. O.)

Városházi hírek

Az október havi élelmiszerjegyek külön szelvényeit: só, cukor és más szelvényeket továbbintézkedésig Nagy-Budapest területén nem szabad beváltani. A többi jegyekre az eddigi mennyiséget adják ki.

A polgármester felhívja a pékek figyelmét arra, hogy az általuk naponta rendszeresen sült kenyermennyiséget kötelesek mindaddig előállítani, amíg lisztkészletük van.

A szeptember havi nagybudapesti élelmiszerjegyek D-jelű szelvényére a szeptember 27-étől érvényes bármely két darab kenyérjegyet szelvénynek egyidejű leadás mellett 20 deka finom lisztet osztanak ki, kilónként 18 pengő árón. A kereskedők a jegyek beadása ellenében a lisztet azonnal kötelesek a fogyasztóknak kiadni.

A Beszki-alkalmazottak újjaépítési munkájának honorálásaképpen a polgármester egymillió pengőt adott alkalmazotti jótéti célokra.

Október 1-től a fővárosi kórházak verátómlesztéseknél 100 cm³-ként 500 pengőt fizetnek a vértadóknak és a veradás napján bőséges, kalóriás élelmiszerben részesítik az illetőket.

Naponta 20 cserkész hadifogoly-gondozási munkát teljesít a pályaudvarokon és erre az időre az iskolai tanulás alól mentesítést kapnak.

Összejárják azokat az alkalmazottakat, akik az év eleje óta kerültek a fővárosi üzemek szolgálatába.

Szerszámokat

csigafurókát, menettűrókat, villany-motort veszdünk, eladunk. Fleten Béla és Tsa, VI., Horn Ede-utca 20.

IPARVASUT

szinpárt, kb. 3000 méter hosszúságú és hozzávaló, kb. 30 drh túzra-fuvarozásra alkalmas csillé, jó állapotban, bérletre, esetleg megvételre keressünk. Ajánlatokat „Kiforrasztaloni üzemképes” jellegre a főkiadóba kérjük.

Épület-, lakás- és tetőjavítás

Bontás, anyagvétel... Fém és faportálok tervezése, készítése. FERROSTYL ÉPÍTŐIPARI RT., IV., Molnár-u. 38. Tel.: 189-288.

Olajosmagvaké a jövő!

Újrendszert, maganyomást, hidraulikus olajospreseket, teljes olajmalom berendezéseket készítenk. Kérjen ajánlatot! Rövid szállítási határidő. KRÁLI, BUDAPEST, XIII., LEHEL-UTCA 50. SZAM.

SASSNE BRILIANS - ÓRA - ÉKSZER

NAGYTÁDI SZABÓ-UTCA 8. ZENEAKADEMIÁNÁL

New York, szept. 27.

A newyorki rádió szerdán este néhány perccel 9 óra előtt bejelentette, hogy Bartók Béla, a nagy magyar zeneszerző szerdán délben a newyorki Westside Hospitalban hosszú szenvedés után meghalt. Bartók Bélát pénteken temetik New Yorkban.

Utolsó óráig eszméletlen...

Bartók Béla egészségi állapota már régóta nem volt kielégítő. Tavasszal betegsége ágyba döntötte, később azonban állapota annyira megjavult, hogy a nyarat a New York állambeli Seneca-tó mellett tölthette. A nyár során még komponált is; legutolsó művét azonban, amely egy brácsa-hangverseny lett volna, már nem tudta befejezni. Néhány héttel ezelőtt ismét lázas beteg lett és kénytelen volt visszatérni New Yorkba. Egy darabig még fentjárt, de ereje rohamosan csökkent, úgyhogy két héttel ezelőtt már nem is tudott felkelni. A múlt hét pénteken beszállították a Westside Hospitalba. Eredje egyre csökkent, de utolsó órájág eszméletlen maradt. Kedden még egy verátómlesztést kapott, de már ez sem segítette rajta és szerdán délben elhunyt. Beteggyógyintézetében állandóan ott volt felesége is.

Bartók Béla — közölte még a newyorki rádió — az utolsó hetekben jó híreket kapott első házasságából származó fiáról, aki túlélt a háborús megpróbáltatásokat és régi barátjáról, Kodály Zoltánról. Csupán Budapestben őrzött nagyfontosságú népdalgyűjtésének sorsa aggasztotta.

Bartók Béla pénteki temetését az amerikai Zeneszerzők, Művészek és Kiadók Szövetsége rendezte. Az amerikai rádió magyar osztlálya pénteken 2 óra 40 perces adásának keretében Bartók-gyászünnepet rendez, amelyen az elhunyt zeneszerző egyik amerikai szerzeményét is előadják. A gyászünnepet a londoni rádió is közvetíti.

Bartók Béla halálának oka leukémia volt.

A polgármester elrendelte, hogy a fővárosban tűzzék ki a gyászlobogókat, a színházak előadása előtt pedig gyászbeszéddel emlékezzenek meg a világhírű magyar zeneszerzőről.

Bartók az ember, a művész, a tudos és a politikus

Párszavas a Bartók Béla elhunytát közlő tengerentúli híradás, de a rövidre fogott közlés hatalmas ütés és a szívünket sebtől sebtől vártuk, hogy kor-szakos zeneköltőnk a háború sárkányának kimultával hazajön közénk. Türelmellenek voltunk, hiszen nem volt nap, hogy ne gondoltunk volna rá, hogy ne sírunk volna vissza. Hitünk abban, hogy ha Bartók egyszer majd megint köztünk lesz a szíve fogja marokra zenei életünk gyepőit, egyszerű helyes kerékvágásba zökken a magyar zenekultúra szekerese is.

Hihetetlen most elgondolnunk, hogy álmunk szertefoszlott, Bartók Béla nincs többé. Mi, akik ott voltunk 1940 október elején Bartók utolsó pesti hangversenyén a Zeneiskola nagytermében s láttuk az ő elpusztíthatatlan vitalását, sehogy sem tudjuk magunkat beleélni abba, hogy akkor utolsó Istenhozzádot mondtunk és sehogy sem tudjuk fel-fogni a rideg valóságot. Abban a nagy széthullásban, ami reánk szakadt, az egyetlen fix pont Bartók Béla volt, aki embernek, művészeknek, alkotóknak, tudósnak és politikusnak egyaránt gerinces, talpig férfianak bizonyult. Büszkéek voltunk arra, hogy az akkori lakáj szellemű Magyarországon akadt

Bartók Béla meghalt

valaki és ez nem kisebb ember volt, mint Bartók Béla, aki végsőig kitartott, de kész volt a végső konzekvenciák levonására, amikor már a levegőt is fertőzőtnek érezte. Midőn erdélyi letelepedése meghusult s ő kénytelen volt vándorbotot ragadni, kivándorlásával sem tagadta meg önmagát. Inkább választotta a hosszabb jogszállási utat, de nem lépett a gyűlölt náciizmussal átitatott német földre.

Hogy ki volt az a Bartók Béla, akinek zongoraművészete is új hangot jelentett, ezt leírni ma rendkívül nehéz, hiszen szinte lehetetlen áttekinteni, mi mindent csinált. Átírt és ugyanakkor Erasmus szerepét töltötte be. A humanizmus és népvándorlás egyesült benne s művészete az egész európai zenetörténet olyan fejezetét öleli fel, amely a zenén túl az egyetemes fejlődéssel van összefüggésben. A romantikus századvégi Liszt nyomdokokon kezd (Kossuth-szimfónia), könyv nélkül játssza Zaratrustrát, de átgázol Strauss Richard művészetén, túljut Debussy-n, sőt Stravinszkin is, míg eljut a negyedik, ötödik, hatodik vonósnyegyre, a Szonata két zongorára és ütőkre, a Divertimento és a Zene húros és ütőhangszerek magasztalára.

Bartók jelentősége valóban túlnyúl a zenetörténeti határon és összefügg mindazokkal a szimpptomákkal, melyek az utolsó félvezárszázad Európájának szellemi síkján megfigyelhetők. Amikor a századfordulónál úgy látszott, hogy a művészetek képtelenek önmagukban és önmaguktól megújulni és a csőd szélén állt az európai művészet, Bartók volt az egyetlen, aki egy pillanatra sem adta fel az önmagából való megújulás eszméjét. Zsenije érezte, hogy a művészetet csak művészettel lehet gyógyítani. Ez a nagy magyar zeneigényes hallatlan ösztönöség, a talált rá az eddig még kiaknázatlan és nem ismert friss magyar, szláv, román, északafrikai és egyéb népzenei anyagban arra az élménytartalomra, amely már könnyen pá-

rosult saját élménytartalmával. De itt korántsem állott meg. Gazdagodván a népzene folytán felfedezett kincsekkel, a zene minden területén korlátlan fejlődésmé vált. Az emberi lélek legmélyére szállva, hangokban eddig még sohasem kifejezett titkokat hozott napvilágra. Gondoljunk csak a Kékszakállú miszticizmusra, a Fábóljártágot általános emberi mesevilágára, a Mandarin ösindulat zenéjére, a Két portré transzcendens vízióra, a zongoraműzika sokféle új zenéjére, a beethoveni méretű vonósnyegyszerűsökre, az új magyar zene nagy művei közé tartozó Tánctáncra és végül a Kékszakállú mihikus zenéjét újra idéző Hegedűversenyre.

Noha Bartók elsősorban a hangszeres szellemi teret s énekes és kórus zenéje nem áll munkássága középpontjában, itt is olyan hallatlan értékkel ajándékozott meg, mint a Cantata profana, vagy az „Elmúlt idők” parasztkantátá, ahol elsőnek hirdette a végső szabadságot s zokogta el a parasztság szerencsétlen helyzetét. Vélárlító forradalmi zene ez. Az, aki „nem iszik többé pohárból, csak tiszta forrásból”, a parasztlépek világ-egyenjóságát hirdeti s mint a Dunamedence népeiből kiinduló emberi megújulás dalnok, politikailag is a kor legnagyobb egyénisége. Beláthatatlan jelentősége van a Magyar népdal alapvető kötetén kívül az „Népzene és a szomszéd népek népzene” tanulmányának és 484 román kolindá dalm publikációjának.

Százsorososan fáj Bartók elvesztése, de százsorosos memento számunkra emléke. Sírjuk őt és a mély elkomolyodásnak ebben a fájdalmas órájában világosan látjuk, hogy zeneművészetünk csak úgy kaphat helyet a jövőben az egész emberiség zenéjében, ha követi Bartók vonalát, ha nemzeti talajba gyökerezve európai és egyetemes művészet, akárcsak Bartók Bélaé.

Gaál Endre

Bartók Béla végrendelete

Bartók Béla halálának hírére felkerestük dr. Andrást Ernő budapesti ügyvédet, akivel kivándorlása előtt végrendeletét elkészítette és aki kérdésünkre a következőket mondotta el: — Bartók Béla 1940-ben szánta el magát a kivándorlásra — amelyről itthon sokáig mindenki azt hitte, hogy tanulmányút —, mert nem tudta elviselni azt az atmoszférát, mely Magyarországon az első és második zsidótörvény után keletkezett. Amikor 1940 októberében feleségével és volt tanítványaival, Pásztor Dittával utra-kelt, csak legbizalmasabb barátai tudták, hogy a búcsú nagyon hosszú időre, talán örökre szól.

Amerikába érkezése után nyomban kivitte összes műveinek eredeti kéziratát és ezeket eladta, illetve értékesítés céljából átadta a Boosey and Hawkes newyorki cégnek és George Herzog newyorki lakosnak azzal a kikötéssel, hogy a kéziratok értékesítéséből befolyó összeget teljes egészében a magyar népi zene tanulmányozására és terjesztésére és a magyar népi zeneművészet kiadására kell fordítani.

Közvetlenül elutazása előtti hetekben bízott meg engem végrendelete elkészítésével, amelynek megszerkesztésében

Felkérem azt az urat, aki fényképet hozott fiamtól

Szónyi Ferencről külföldről. Liszt Ferenc-tér 3. ajtó, hogy személyesen felkeressni szivicskedjék. Szónyi Vilmosné, Liszt Ferenc-tér 3. III. 3. 5-6 között

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY!

A Békéscsabai Kongr. Iz. Anyahitközség egy állandó előimádkozó, baromlt vágó és főrólvas-kántort keres. Az állás azonnal elfoglalandó. Fizetés meggyezés szerint és természetbeni lakás. Csak a meghívottak térhetnek útköltséget. 40 éven aluli, bizonyítványokkal ellátott egyének pályázhatnak. A pályázati határidő jelen hirdetésnyel megjelölésről számított 8 (nyolc) nap.

Dr. Fischmann K. nély s. k. kultuszelnök. Mannheim Ferenc s. k. titkár.

MOST ADJON EL

szövetet, sejmét, tisztviselést, textil-át Schwarz Jenőnek, Madách-út 8. Rombach-u. oldal.

Súlyosan sérült

de helyreállítható nagyobb ingatlan keresünk Deák Ferenc-tér, Dunapart, Szent István-rt és Bajcsy-Zsilinszky-út által határolt körzében megvételre.

Nemzetközi Hirdetőben, Andrássy-út 9.

KAKAÓBABÉRT

kakao-masszáért, kakao-vejért FLORIS-CSOKOLADÉ adunk. Gyár: Csáky-utca 14.

101-71 TARNALELESI KÜLÖNÍTMÉNY 29-én, szombaton, az Uper-kárházban összejáratott tárt.

Péter, aki ma huszonegy éves, közvetlenül a tengerek lezárása előtt még kijutott Amerikába és ott a haditengerészetnél jelentkezett szolgálatra. Ma is Amerikában él, a közelmúltban szerelt le.

A nemzetgyűlés gyásza

A nemzetgyűlés politikai bizottságának ülésén dr. Zsedényi Béla elnök parentálta el Bartók Bélát, aki tudvalevően az ideiglenes nemzetgyűlés tagjai sorába tartozott. Bejelentette, hogy a nemzetgyűlés gyásza jelöl a nemzetgyűlés épületére kitűzette a gyászlobogót és gyászjelentést adott ki. Javasolta, hogy a politikai bizottság kérje fel a kormányt: Bartók Béla hamvainak alkalmas időpontban való hazaszállítása ügyében forduljon az amerikai misszióhoz vagy a felállítandó amerikai követséghez. Végül indítványozta, hogy a politikai bizottság hívja fel a székesfevárosi közönséget és a polgármestert Bartók Béla emlékének maradandó megörökítésére.

Kultúrlet a Szovjetunióban

A Szovjetunióban — mint a La Littérature Internationale című moszkvai folyóirat közli — 1918-tól 1945-ig 821.000-féle könyvet és füzetet adtak ki. E művek példányszama több mint tízmilliárdot tett ki. A második világháború súlyos esztendőben sem szünetelt a szovjet kiadók tevékenysége. A nagy küzdelem idején 67.000-féle könyv és füzet látott napvilágot körülbelül egymillió példányban.

A modern művek áradata nem csökkentette a Szovjet-Unióban a klasszikusok iránti érdeklődést. Puskin művei, például, 72 nyelven és 31.618.000 példányban jelentek meg. Tolsztoj könyveit 65 nyelven és 24 millió példányban tették hozzáférhetővé a Szovjet-Unió összes nemzetiségei számára. Gorkij 66 nyelven és 42 millió példányban terjedt el. Az ezután következő „favoritok”, Csehov, Lermontov és Turgenyev voltak...

A moszkvai Állami Irodalmi Múzeum irodalmi társasutazásokat rendez a Szovjetunió fővárosában „Puskin Moszkvájá”, „Gogol Moszkvájá”, „Gorkij Moszkvájá” és „Csehov Moszkvájá” címmel. E társasutazások során bemutatják az érdeklődőknek egyfelől az írók különböző lakóhelyeit, másfelől pedig a művekben előforduló nevezetességeket. Jó ötlet az irodalom népszerűsítésére.

Kazánban, a Volga melletti régi egyetemi városban, rövidesen megkezdődik a tartás az új Zenei Folyóiraton.

Alexis Tolsztoj nem fejezhette be a Nagy Péter cár-ról írott nagy művét, amelynek csak első két kötete jelenhetett meg. Betegsége és halála meggátolták a harmadik kötet elkészítésében. De a harmadik kötet jegyzetei — mint Ludmila Tolsztoja a La Littérature Internationale hasábjain írja — megtalálhatók Alexis Tolsztoj hagyatékában. Sőt, megvannak az egyes fejezetek címei is. A nagy író egyik jegyzete egyébként a következőképp hangzik: „Nem szeretném, ha a szereplők megöregednének a regényemben, mert mit csinálnék velük, ha már vének lennének?”

Konzerv mestert

felvesz Pefz Iparművek Rt. Konzervgyára, Esztergom. Ajánlatok: Budapest, VI., Bajcsy-Zsilinszky-út 61.

CSERNYANKAI

115. számú tábori kórházban, vagy hadifogóságban voltak, 1942 december 6-a után ki láttá életben (vagy be-szélte vele)

Gelléri Györgyöt,

aki III-fokú égési sebekkel szállítottott be a csernyankai kórházba. Szóbeli vagy írásbeli értesítést kér: „WESTEND” keltetve, Hlyésné, V., Sziget-u. 4-6. Egész nap nyitva.

Szörmet, nyersbort, bundát

LEBOVICS minden tételben vásárol KIRÁLY-UTCA 15.

ARANYAT aranypénzt, bronzot, ezüstöt vesznek. eladók. Jegyző: kétszer készítet javítások megvárhatók. S C H W A R Z szanyműves. Dobány-utca 22. I. em. 4.

Vasutas nagygyűlés a Szovjet kiküldöttek tiszteletére

A Vasutas Szakszervezet a Keleti pályaudvaron vasutas nagygyűlést rendezett a Szovjet szakszervezet kiküldötteinek tiszteletére. Kócsa Mihálynak, a szakszervezet főtitkáranak megnyitóját után Szidonov, a Szovjetunió vasutas szakszervezetének elnöke a Szovjetunió munkásai nevében üdvözölte a magyar vasutasokat, majd Szakács Antal miniszteri osztályfőnök a magyar külpolitikáról beszélt, amely most a Szovjetunió felé tekint. Vas Miklós a Szakszervezeti Tanács képviselőjében mondott üdvözlő szavakat, utána Gerő Ernő kereskedelmi miniszter rámutatott arra, hogy az a barátság, amely a magyar és a szovjet népet egybefűzi, nemzeti érdek. A nagygyűlés után a szakszervezet épületében ünnepség volt. Átadták a magyar vasutasok ajándékát, két domborművet azzal a kérrrel, hogy az egyiket juttassák el Sztálin generalisszimusznak, a másikat a Szovjet vasutasainak. Az ünnepséget követő vacsorán Rákosi Máttyás a magyar vasutasoknak az újjaépítések terén elért nagy eredményeit méltatta.

Népbírósági hírek

Zemáncsik Gyula József szűcs-szegédet ötévi börtönre ítélte a Népbíróság, mert önként be-lépett a német SS alakulatba.

Janicsek József szállítómunkás Dunakeszin belépett a Volksbundba. Egyévi börtönt rótt ki rá a Népbíróság.

Fábián József dunaharaszti lakos a Hungarista Légióban fegyver-szolgálatot teljesített. A Népbíróság kétévi börtönre ítélte.

Üzenetek Amerikába

Mint hogy a Magyar Nemzetnek — sajnos — térszűke miatt nincs moqajában közölni azokat az üzeneteket, amelyeket az itteni magyarok küldenek amerikai hozzátartozóiknak, az üzenetek közül az „Amerikai üzenetek” című jegyzékben jelennek meg. Ezeket az üzeneteket az Amerikában megjelenő magyar napilapok, elsősorban a „Clevelandi Szabadság” s a newyorki „Magyar Jövő” szórólszóra átvesszik s így megkapják az egész amerikai magyar nyilvánosságot. Az amerikai magyarok az ottani magyar lapokban teszik közzé válaszaikat, illetve magyarországi rokonok és ismerősök után érdeklődő közleményeiket. Ezeket a közleményeket az „Amerikai üzenetek” szórólszóra, teljesen ingyenesen leközi s így addig, ameddig a postaszolgálat meg nem indul, közvetíti az amerikai magyarok közléseit Magyarországra és viszont. Az „Amerikai üzenetek” részére Budapestben közleményeket a Magyar Nemzet kiadóhivatalában (V. Bajcsy Zsilinszky-út 34) lehet feladni.

Az „Amerikai üzenetek” 4. számú jegyzéke most jelent meg s minden újságárusnál és buszpavilonban beszerezhető.

MEGSZÜNT A GYUFAGOND minden szaküzletben kapható a lánggal és villamos „SPARK” örökgyufa. Vezérképviselő: VI., ANDRÁSSY-ÚT 14. HERCZEGH RÁDIO

ÍRÓGÉPET

számológépet, szalagot vesztek Thököly-út 13. Üzlet

FOTOCIKKET és gépet

SPIELMANN fotózlet VI., Teréz-körút 41 (Britannia mellett)

Parafadugót

Koronadugót Facsapot

Kitűnő minőségben újra szállít, vidékre is.

JOSÉ GALLART GIBBAL parafadugó-gyár. Budapest, XI., Horthy M.-út 104. Telefon: 468-770.

Kérjen ajánlatot!